СВОБОДА



SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК.

UKRAINIAN DAILY.

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 29. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 5. лютого 1931. VOL. XXXIX. No. 29. Jersey City, N. J., Thursday, February 5, 1931. THREE CENTS.

ГУВЕР НАМАГАЄТЬСЯ ЗЛАГОДИТИ КОНФЛІКТ З СЕНАТОМ

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер відчитав підчас розмови з кореспондентами заяву, в якій висказав свої погляди в справі ратункової акції. Заяву ту ухвалено на засіданню кабінету, де її принято без змін.

Президент не входив в ніяку гострішу полеміку з сенаторами, котрі його заатакували в сенаті, тільки підкреслив, що йому таксамо залежить на допомозі потерпівшим від посухи і безробітним, як і сенаторам. А далі зазначив, що він має довіря до американського народу і є певний, що сам нарід прийде добровільно з помічю для потребуючих. А коли би, заявив Гувер, та поміч була невистарчаюча, тоді він сам доложить усіх заходів, щоби вона була дана від уряду.

Разом з тим президент подав історію своїх заходів у справі допомоги потерпівшим від посухи і безробіття, а зосібна згадав про творення допомогових організацій, конференції з ґовернорами і залізничими компаніями, банкирами і Червоним Хрестом та про призначення величезних сум на публичні роботи.

Кажуть, що ота заява президента може бути підставою до злагодження конфлікту між сенатом і президентом та відвернення скликання надзвичайної сесії конґресу.

ПАЛАТА ПОСЛІВ РЕАГУЄ.

ВАШИНҐТОН.—Палата послів була свідком острих промов, у яких пятновано тих сенаторів, котрі накинулися на конґресменів за їхне неґативне становище до сенатської ухвали $25,000,000, призначених на допомогу потерпівшим від посухи і безробітним.

ПЕНСІЙНИЙ ПЛЯН 45,000 РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — „Метрополитен Лайф Іншуренс Компані" перевела щодо величини одиноку в своїм роді асекураційну трансакцію. Ото перебрала від „Стендард Ойл Компані оф Ню Йорк" забезпечення 45,000 робітників цеї компанії. Отся трансакція обнимає промислове обезпечення і пенсійний плян.

Згідно з тим пляном, який входить у життя з днем 1. січня 1931 р., робітники-мущини відходять на пенсію з 65, а жінки з 55 роком життя. Титулом пенсії вони побиратимуть 2% пересічної платні, яку побирали, помноженої через скількість літ, які перебули в компанії. Значить робітник, котрий працював у компанії 35 літ, дістане принаймні 70% своєї платні.

Більшу частину премій оплачуватиме компанія, а меншу робітники, відповідно до своїх заробітних платень. На разі прийдеться платити компанії річно $5,000,000.

ВЕЛИКІ ЖЕРТВИ ЗЕМЛЕТРУСУ.

ВЕЛИНҐТОН (Нова Зеляндія). — Нову Зеляндію, зглядно ту частину, яка зветься „Норт Айленд", навістив страшний землетрус, якого жертвою впало, а крім того є 1,000 осіб тяжко ранених. Матеріяльна шкода виносить міліони фунтів стерлінґів.

Землетрус був такий сильний, що знищив цілковито два міста, Непір і Гестинґс, позвалював у море величезні скали і позмінював навіть корита рік.

В місті Непір не остався ні один камінний будинок, а місто мало до 20,000 населення. А місто Гестинґс виглядає так, якби було збомбардоване гарматами підчас облоги.

РОЗСЛІДЖУВАТИМУТЬ АДМІНІСТРАЦІЮ НЮ ЙОРКУ.

ОЛБАНІ. — В есембли перейшла 75 голосами проти 72 резолюція, яка вийшла з боку републиканців, а якою рішено розслідити діловодство адміністрації міста Ню Йорку. Демократи опиралися з цілої сили цьому внескови й були би його стримали, якби не забракло було при голосованню трох демократів, котрі не явилися на засіданню.

КРАВЕЦЬКА ІНДУСТРІЯ ПОМАГАЄ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — На нарадах представників кравецького промислу і кравецьких юній вирішено держатися пропозиції юнії й не робити в суботи та в позаобовязкові години, а заощаджений у той спосіб час ужити на те, щоби дати роботу безробітним кравецьким робітникам.

ҐРУПОВА АСЕКУРАЦІЯ ПРОПОВІДНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Дієцезія протестантсько-епископальної церкви з „Лонг Айленд перевела через „Чорч Лайф Іншуренс Корпорейшен" ґрупове обезпечення своїх проповідників, котрі одержуватимуть від 68 року життя річно по $600, а крім того посмертне в сумі $1,000 і по по $300 на кожду неповнолітну дитину.

ПОГОДЖУЮТЬСЯ З РЕФОРМОЮ СПОРТУ.

НЮ ЙОРК. — Більша частина президентів американських університетів погоджується з тими реформами, які заводить Пенсилвенійський університет а які звернені головно проти комерціялізації спорту.

НАСТРОЇ НА БІЛОРУСЬ.

„Правда" нарікає, що білоруські націоналісти щораз більше опановують радянські уряди на Білорусі та використовують свої становища для націоналізму. Навіть білоруське державне видавництво не без гріха. За кілька літ воно видало тільки 7 книжок направду комуністичних, а інші книжки сама контрреволюційно-націоналістична література, яка навіть не пахне інтернаціоналізмом. Щобільше, комісар освіти Балицький ширить серед молоді любов до національних традицій, а в білоруській комуністичній партії підіймає голову націоналістична опозиція.

І КІРҐІЗИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

В Туркестані, в селі Зеленське, заворушення. Товпа Кірґізів у жорстокий спосіб вбила комуніста Ізбаева: його повісили за ноги на дереві, потім добили палицями.

ЛЯВІНА ЗАСИПАЛА 7 ЛЕЩЕТАРІВ.

З Ціріху повідомляють, що в околиці гори Сентіс засипала лявіна 7 лещетарів. Чотирох з них виратували. Двох мущин і одна жінка згинули під грубою верствою снігу.

ТРАҐІЧНА ПАПІРОСКА АЛЬОХІНА.

З Відня пишуть, що в Осіяху шаховий мистець Альохін упав жертвою своєї еосторожности. Альохін положився до ліжка з папіроскою в устах і так твердо спав, що не відчув як почала горіти постіль, яка занялася від горіючої папіроски. Щойно готелева служба виважила двері і вгасила вогонь. Альохін попарений.

МАЙОР ЗРАНИВ СТУДЕНТА.

У ніч перед новим роком у Варшаві в „Оазі" майор Соболевський пострілив студента Усмі-бея Галіка за те, що він невідповідно поводився супроти жінки, яка сиділа з майором при столику. При цьому зранив у груди й земельного власника Мечковського, що саме туди переходив. Галіка тяжко раненого забрали до шпиталю. Майора Соболевського арештували. Ведуть слідство.

АРЕШТУВАННЯ.

Дня 17-го грудня ц. р. арештували в Вибудові, пов. Бережани, дяківського кандидата Павла Мельника. Його підозрівають у тому, будьтоби він брав участь у засіданнях УВО на полях між Вибудовом і Цецевом. Польські часописи пишуть, будьтоби збори такі відбувалися теж і в стодолі Петра Мельника, дяка в Вибудові, арештованого вже давніше. Польські часописи пишуть, цібито Павло Мельник зізнав, що від весни 1930 р. був членом УВО, а звербував його Ів. Атаманчук з Ценева.

ДЕФРАВДАЦІЯ.

В митному уряді в Лодзі здефравдовано 1 міліон золотих. Гарні гроші!

КОГО ДОЛЯ ПЕРЕСЛІДУЄ.

З Лондону подають, що механік Вете, один з трох осіб, що виратувались при страшній катастрофі воздухоплава „Р-101", згинув на днях підчас катастрофи мотоциклю.

НА МАДЕЙРУ ПОЇХАЛО З МАРШ. ПІЛСУДСЬКИМ 47 ПОЛІЦІЙНИХ АГЕНТІВ.

„Ґазета Бидґоска" пише, що марш. Пілсудському товаришило на Мадейру 47 найздібніших поліційних агентів. Цю вістку подав лодзький кореспондент тієї ґазети, який бачив тих агентів підчас переїзду марш. Пілсудського через французьку границю. Лодзський кореспондент їхав тим самим поїздом.

ББ ВИДАЄ НОВИЙ „УКРАЇНСЬКИЙ" ЧАСОПИС.

В Луцьку вийшло перше число двотижневика „Волинський Господар", який видає реґіональна ґрупа Б. Б. В. Р. Часопис ілюстрований, призначений для українського селянства. Начальним редактором цього часопису є інжинір Едвард Фаль.

ДО ЧОГО ВОНО ЙДЕ?

Від довшого часу в Будапешті преса била на трівогу, що майже нема дня, щоби якийсь молодий член багатих та знатних родин не наложив на себе руки. На днях поліція вислідила, що в столиці Мадарщини істнує цілий клюб самовбивників, до якого належать самі члени аристократії. Члени клюбу сходились що тижня на зібрання в одній підземній нічній каварні. За один тиждень застрілилося 6 членів клюбу, а жадний з них не мав більше як 24 роки. Арештовано двох членів цього клюбу, які зізнали, що всі члени клюбу присягали покинути цей світ перед закінченням 24 року життя.

ЗНОВ ЖІНКА З РАНАМИ ХРИСТА.

В Будапешті живе 40-літня жінка Ріна, яка перед кількома роками осліпла на очі і від тоді утримувалася тільки з ласки і жертвенности добрих людей. Перед кількома тижнями її родина завважила на тілі Ріни дивні явища, а саме, на її чолі, долонях і стопах появились кроваві рани, при чому ця жінка не відчувала ніякого болю цих ран. Час до часу Ріна попадає в екстатичний стан і тоді вона переживає муки Христа. Кількох психіятрів відвідало Ріну і ці психіятри ствердили, що тут мається до діла з явищем зовсім таким, як це було у Терези Нойман в Коннерсройті. На днях Ріна оповідала, що бачила Христа. Останній раз на тілі Ріни появилися стиґмати першого дня Різдвяних Свят.

САМОВБИВСТВО ПОЛІЦІЙНИХ ІНСПЕКТОРІВ.

Дня 29. грудня 1930 р. в Будапешті застрілився інспектор поліції Тібор Цілячі, брат мадярського письменника Людвика Цілячі, який перебуває в Америці. Він заподіяв собі смерть у каварні на очах численної публики. Його смерть викликала в Будапешті велику сензацію, тому, що він належав до аристократичних кругів і був загально знаний. Підчас війни Тібор Цілячі був ротмістром гусарів. Тогож дня в Будапешті скінчив життя самовбивством сотник поліції Зольтан Барабас, проти якого велося судове слідство за якісь зловживання. Причини самовбивства двох високих функціонарів поліції покищо держаться в тайні.

КНИЖКА ПАСТОРА НА ІНДЕКСІ.

Ватиканський орган „Оссерваторе Романо" повідомляє, що папа заборонив читати і поширювати твір англійського священика Віліяма Ральфа Іґого тому, що автор цього твору доказує конечність розводів деяких подруж та боронить навіть цивільні шлюби.

БАНДИТИ З БОМБАМИ.

В Ніцці бандити підложили бомбу під виставове вікно ювиліра і коли від вибуху бомби дорогоцінности, виставлені у вікні, розсипались по вулиці, бандити захопили багато золотих річей та повтікали.

ВИБУХ У ЛАЗНІ.

Дня 1. січня коло год. 5. пополудні в Городенці вибухнув паровий котел у ритуальній лазні жидівської віросповідної громади. В лазні було щось 20 жінок. Згинули 3 жінки і 3-літний хлопець, 10 жінок є тяжко ранених, а кілька легко. Стан 10 ранених безнадійний. Вибух розшарпав теж паляча Никифорука. У шпиталі померли ще 4 жінки, так, що разом є 8 жертв.

ЗАМЕРЗЛИ.

Люта сніговія заскочила по дорозі біля села Стрільче Вел. (пов. Здолбунів) солтиса Івана Січку. Він замерз. Такаж доля стрінула біля села Бармаки (пов. Рівне) капраля КОП-у Ст. Арцішевського. У рівенському повіті біля села Франівка знайшли тіло 20-літньої Агрипини Чернюк, що теж замерзла.

ІНЖИНІР УБИВ ПЕКАРЯ.

У Варшаві інжинір Ів. Воляк убив власника пекарні Францішка Більського. Інж. Воляк, Львовянин, брат асистента львівської політехніки, після мандрівки по світі приїхав у 1928 р. у Варшаву та тут приступив як спільник до пекарні Більського з більшою сумою грошей. Більський не хотів списати з ним умови та не віддавав грошей. У суперечці Воляк застрілив Більського. Воляка арештували. При ньому знайшли пашпорт з поворотною візою до Америки та віздовою візою до СРСР.

БАНДИТИЗМ.

Недавно мав місце такий випадок: учень 4-тої кляси луцької української ґімназії, Максим Нагірний, ішов з Луцька до родинного села Княгининок (кілька км. від Луцька). За містом у полі дігнав його якийсь молодий чоловік-Поляк (правдоподібно осадник з сусідного села), який розмовляючи з ним по польськи, став розпитувати, в якій школі він учиться. А коли довідався, що в українській ґімназії, то з лайкою і словами: „Юж венцей до гайдамацкего ґімназіюм ходаціь не бендзеш", виняв з кишені револьвер і ніби жартом ним маніпулюючи, стрілив і ранив невинного учня, на щастя в ногу. Той окрівавлений упав, а бандит віддалився в невідомім напрямі. Дирекція ґімназії інтервеніювала у цій справі у старостві, як рівнож зложено донесення до прокуратури. Ведеться слідство, але покищо хлопець терпить біль, а винного!!! „шукай як вітра в полі".

НІМЕЧЧИНА НА ПЕРЕДОДНІ ПОЛІТИЧНОЇ КРІЗИ

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ЗАСІДАННЯ РАЙХСТАҐУ ПРОЙШОВ СПОКІЙНО.

БЕРЛІН (Німеччина). — Після довшої перерви, коли парлямент був післаний урядом Брінінґа на ваказії, відбулося перше засідання райхстаґу. Канцлер Брінінґ післав райхстаґ на відпочинок, бо уряд не міг дістати затвердження в нім своїх законопроєктів, котрі він уважав дуже потрібними в інтересах Німеччини. Перший день засідання пройшов досить спокійно. Довкола парляменту не було натовпу народу й не видно було сильної поліційної охорони, як це бувало давніше, але всеж у райхстаґу чулося певне напруження.

Всі чекають з нетерплячкою четверга, коли канцлер Брінінґ дасть на затвердження райхстаґу державний буджет та виголосить притім велику політичну промову. Властиво боротьба ріжних фракцій парляменту й боротьба їх з урядом почнеться при обговоренню буджету. Міністер справ заграничних, Курціюс, готується виголосити промову в райхстаґу слідуючого вівтірка. Дебати над буджетом та над політикою окремих міністрів і цілого кабінету міністрів будуть завзяті.

Тепер ще годі сказати, що станеться з затвердженням буджету й чи не доведеться Брінінґови знову вживати права 48 конституційного параґрафу, щоби ще раз післати парлямент на вакації.

СТАРАЮТЬСЯ ВІДПОВІСТИ НАСМІШКАМИ.

МОСКВА (СССР). — Місцева ґазета „Правда" містить великий артикул у справі закидів радянському урядови, що він вивозить за кордон вироби арештантського труду. „Правда" говорить, що нема чого Америці посилати свою комісію, щоби переконатися, хто рубає ліс на далекій півночі Росії. Для цього, мовляв, досить прочитати північну „Правду".

Ґазета насміхається над Вейліном і називає його „Вейлін-Коломбус", бо ніби Америка тепер малаб вирядати виправу до Росії для розпізнання там становища та умовин праці, як колись Европа вирядила Колюмба шукати шляху до Індії.

ЯПОНІЯ НЕЗАДОВОЛЕНА.

ТОКІО (Японія). — В Японії зростає незадоволення проти радянської Росії, бо тут все більше приходять до думки, що Росія думає остаточно відобрати Японцям рибні концесії, які вона дала по специяльних договорах. Першим кроком до цього вважають замкнення радянською владою японсько-корейського банку у Владивостоці, що обслугував рибальські підприємства.

Тепер знову виникли непорозуміння зприводу плачення Японією проценту з заробітку на рибних концесіях. Японія хоче заплатити 2 і пів проценту з прибутків, а большевики вимагають 4%. Большевицький посол у Японії, після побачення з міністром справ заграничних, просить інструкцій з Москви.

ФРАНЦІЯ ПОЗИЧАЄ ГРОШІ СВОЇМ ВЕНЯМИНКАМ.

ПАРИЖ (Франція). — Після довшої перерви французький державний банк вирішив дати позичку в 120,000,000 долярів тром державам: Румунії, Польщі та Югославії. Кожда з цих держав має отримати позичку у висоті одного міліярда франків (40,000,000 долярів).

Звертає на себе увагу те, що ті держави стоять в тісному мілітарному, економічному та політичному порозумінню з Францією.

БІЙКА ПОЛІЦІЇ З ФАШИСТІВСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Протижидівські демонстрації та заворушення знову відбулися в місцевому університеті. Націонал-соціялістичні студенти (фашисти), в уніформі гітлеровських фашистів, напали на студентів соціялістів і счинили з ними бійку, яка перекинулася на вулицю.

Поліція старалася втихомирити студентів на вулиці, не хапаючись рішучих заходів. Але нарешті їй довелося братись за шаблі й ними розганяти фашистів, які кричали: „Німці, прокиньтеся! Очищайте дорогу для Гітлера!"

ВИБОРЧА РЕФОРМА В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Палата послів приняла при другому читанню законопроєкт уряду про реформу виборів до парляменту. Нова реформа дає надії лібералам при слідуючих виборах більше вибрати до парляменту своїх послів, тому вони ввесь час підтримують уряд Мек Донелда, щоби лише він перевів цю реформу.

Консервативні ведуть завзяту кампанію проти виборчої реформи й заявляють, що законопроєкт робітничого уряду не дочекається третього читання в парляменті, бо буде дуже довго затриманий у комісії. Мек Донелд заявляє, що його уряд не уступить зі свого становища так довго, як довго не буде парляментом висловлене йому недовіря.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:	ПЕРЕДПЛАТА:
Three cents a copy.	Поодиноке число три центи.
One year ....$ 7.00	На рік ....$ 7.00
Six months ....$ 3.75	На пів року ....$ 3.75
Three months ....$ 2.00	На три місяці ....$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Джерзи Сіті і Заграницею:
One year $10.00	На рік $10.00
Six months ....$ 5.00	На пів року ....$ 5.00
Three months ....$ 2.75	На три місяці $2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С. Montgomery 5—1838
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КАРТИНА СУЧАСНОЇ ДРАМИ

На сенат звикли всюди глядіти як на законодатне тіло випробуваних, зрівноважених, холоднокровних політиків, де є паном розум і інтерес держави. Для сентименту там місця звичайно нема. Тому є це надзвичайним явищем, коли часописи підносять, що сенаторови Керевеєви з Аркензо текли сльози, коли сенатор Бора говорив про нужду в областях, навіщених посухою. Як відомо, в стейті Аркензо панує найбільша нужда. -А стейт безрадний. Населення живе тим, що люди одержують від Червоного Хреста, від 40 до 50 центів тижнево на прожиток. Таку допомогу уважає сенатор цілком природно невистарчаючою, бо вона, хоч може й ратує людей від голодової смерти, але разом з тим винищує цілковито їх фізичні й духові сили. Тому годі думати, щоби Червоний Хрест міг заспокоїти тих нуждарів навіть тоді, коли збере пошукуваних ним $10,000,000. За ті гроші годі заспокоїти голод 1,500.000 людей, потерпівших від посухи, а вже про 5,000,000 безробітних то й не згадувати.

Сенатор Бора, представивши в драматичній формі нужду населення, питає, хто це „політикує на людській нужді" й хто це видвигає в такий час „принцип" з безробітною пайкою, коли треба ратувати голодуючих? І тут розправляється він з адміністрацією і з тими конґресменами, які заявилися проти ухваленої Червоному Хрестови сенатом допомоги в сумі $25,000,000.

Сенатор Бора говорив з напруженням і таким серіозним та драматичним тоном, що навіть президент сенату не перервав йому бесіди там, де повинен був це зробити. Це вказує, що в сенаті відгравалася дійсно драматична картина. А річ тепер тільки в тім, чи в сенаті не буде так, як і в театрі по відограню драми,себто, чи це все не скінчиться на драматичних фразах, по вислуханню яких актори і публика звичайно розходяться спокійно домів. З того, що заповів сенатор Бора, виходить, що він і більшість сенату є рішена сидіти в сенаті так довго, поки не будуть знайдені способи, щоби нагодувати голодних і приодіти обдертих. А коли так буде дійсно, то ця драматична картина ввійде до історії американського сенату як одна з найсильніших, про яку широкі маси народу згадуватимуть з гордістю і вдячністю. Бо отсе переживає Америка момент, коли треба залишити політиканство й партійні „принципи" на боці, а треба ратувати голодних і безробітних.

„ФИЛАДЕЛФІЙСЬКІ ДІЛА" Й „СВОБОДА"

1. Протипольська манiфестація Українців Филаделфії й околиці.

Як всюди по українських громадах в Америці, так і в Филаделфії рішили місцеві й дооколичні Українці влаштувати в листопаді минулого року протипольську маніфестацію, а її переведення віддали Центральному Протестаційному Комітетови, до якого ввійшли відпоручники місцевих національних Братств, Товариств і Сестрицтв, Ліґ та Клюбів.

Протипольська маніфестація і віче випали величаво. Ще ніколи филаделфійська американська преса не писала стільки про українську справу як по тій демонстрації. Про це міг кождий переконатися навіть з тих передруків, які ми поміщували в „Свободі".

Ввесь нарід був задоволений з такого гарно виведеного Комітетом діла, а тисячі протестуючих дали на вічу Комітетови велике призвання за совісну, розумну й патріотичну працю.

2. Представник Відділів „Провидіння", п. А. Цурковський, про „Справи походу і після походу".

Зприводу тої протипольської маніфестації поміщено в „Америці", органі „Провидіння", з 11 грудня 1930 р. довгу статтю під заг. **„Филаделфійські діла"**, підписану: **„Антін Цурковський, представник Відділів Провидіння".**

Стаття та зачинається так:

„Завязався тут сектантський комітет, в якого склад ввійшли деякі такі українські патріоти, в котрих домах на видному місці парадують образи з написами „Боже збаф Польскен", або коктрі стали яничарами і за миску сочевиці виріклися всього того, що є найсвятіше для людини, бо своєї віри. Із самого початку свого заложення комітет став сильно воняти „краковском келбасом", хоть голосилося, що се є український комітет, але українського було в нім тільки, що хіба назва, для замилення очей. Тактика, спосіб поступовання і уклад комітету були наскрізь старостинсько-ляцькі".

По тім вступі п. Цурковський розправляється в подібнім тоні з Центральним Комітетом, запрошеним Комітетом бесідником д-ром Мишугою, „Свободою" і „Обєднанєм" і кінчить свою статтю про маніфестаційний протипольський похід так: „Осьтак филаделфійські Українці втікли із старого краю перед польською панщиною і австрійською конституцією, покушали в городі братньої любови цесаме, лише приправлене нібито „українською" саламахою. І ця саламаха — уживаючи блискучої стилізації Свободи — мала один „благородний вплив". Филаделфійські Українці наглядно переконалися хто їм стрик, а хто колом в бік. І після цього рішили поступати на будуче".

3. Филаделфійські Українці відповідають.

Ідучи за порадою п. Цурковського, филаделфійські Українці рішили відповісти, „хто їм стрик, а хто колом в бік". І подали до українських ґазет **„Заяву Протестаційного Комітету міста Филаделфії",** в якій у відповіді на статтю п. Цурковського п. з. **„Филаделфійські діла"** заявили таке:

„З огляду на тон статті та перекручення фактів, збори вважають, що було би нижче чести протестаційного Комітету відповідати на цю статтю в пресі та жадають від уряду „Провидіння" та редакції „Америки", якщо вони не хочуть стати винними в дальшім поширюванню ляцької провокації, щоби публично, на першій стороні „Америки", відкликали згадану статтю найпізніще до дня 28 грудня 1930 р. слідуючою заявою:"

По тім подано форму відклику для „Провидіння", „Америки", менаджера й редактора й осібну для п. Цурковського, а рівнож наложено на „Провидіннє" кару за нанесення національній справі шкоди і за образу Комітету.

Оту заяву Центрального Комітету ухвалили між иншими і представники відділів 7, 11, 73, 101 і 109 „Провидіння", котрі були на зборах. А до заяви додав ще секретар Комітету, що на його руки складено подібні заяви з рамени 45 відділу „Провидіня" і відділів „Провидіння" з Кемден і Честер.

4. „Свобода" і филаделфійські заяви.

„Свобода" не відповіла від себе „Америці" на статтю „Филаделфійські діла" навіть на ті місця, в яких лається „Свободу", бо напасти „Америки" на „Свободу" не є ціякою новиною, бо постійно нападають на нас в „Америці" п. Пашук, о. Копачук, Дядько Наум і т. п. Та ми не входимо з ними в ніяку полеміку. „Свобода" передрукувала тільки те, що їй переслав до поміщення Центральний Комітет міста Филаделфії, так як друкує всі инші звідомлення инших комітетів.

5. Заява п. А. Цурковського.

„Свобода" не помістила отже ніякої заяви від себе, ні не входила з „Америкою", „Провидінням" і п. Цурковським в ніяку полеміку. А тільки в редакційній переписці відповіла на запит читача, якто п. Пашук фальшує в „Америці" звідомлення „Свободи".

І хоч „Свобода" ніде ніякої заяви п. Цурковського не друкувала, ні його підпису під ніяку його заяву не клала, то це не перешкодило п. Цурковському помістити в „Америці" з 24 січня таке:

Заява.

Щоби не відповідати поодиноко на десятки листів і запитів, отсею дорогою заявляю, що я не давав ні повновласти ні дозволу ніякому комітетови, а тим меньше Свободі, органови У. Н. Союза, поміщувати мбє імя під якоюсь заявою. Це зроблено — не знаю яким правом — без мого дозволу і відома.

Таксамо напасти в „Свободі" на уряд „Провидіння" за мниме авторство статті поміщеної в числі 144 Америки, є виссані з пальця, позаяк я під цею статтею підписаний повним іменем, отже цимсамим я, а не уряд, за неї відповідаю.

Антін Цурковський.

Так інформує п. Цурковський, рекордовий секретар „Провидіння", читачів „Америки" про становище „Свободи", бажаючи їх запізнати з тим, „хто їм стрик, а хто колом в бік". А замітне при тім ще й те, що бувший редактор „Америки" і рекордовий секретар „Провидіння" пише статтю в урядовім органі своєї орґанізації, під якою не підписується „Антін Цурковський", а тільки „Антін Цурковський, представник відділів Провидіння", трохи пізніще оголошує в тій самій „Америці" заяву, в якій зазначує, що тільки він відповідає за статтю, „позаяк я під цею статтею підписаний повним іменем, отже цимсамим я, а не уряд, за неї відповідаю".

6. Відклик „Америки".

Та прийшов час, і то дуже скоро, коли филаделфійські Українці мали нагоду переконатися про те, що їм „Америка" заповіла доказати, себто „хто їм стрик, а хто колом в бік". І „Америка" дійсно сказала. Бо ото в „Америці" з дня 29 січня 1931 р. вичитали ми слідуюче:

Відклик.

Редакція Америки заявляє, що відкликує вповні статтю п. Антона Цурковського з 144 числа Америки в 1930 р. п. з. **„Филаделфійські діла"** і всі ті закиди проти членів Протестаційного Комітету в Филаделфії, який працював щиро й безкорисно для загальної української маніфестації. Цим відкликом редакція Америки вважає це непорозуміння за покінчене.

Редакція „Америки".

7. Кінчать і наново зачинають.

Так виглядає справа з „Филаделфійськими ділами" і з доказом хто кому в народній роботі „стрик, а хто колом в бік". З рамени редакції ми не згадували досі ні про заяву п. Цурковського ні про відклик „Америки" й уважали би були ради добра справи і важкого часу „це непорозуміння за покінчене". Та в два дні по відклику „Америки" і по заяві, що ця справа вже покінчена, читаємо в „Америці" з 31 січня аж два дописи, а то з Питсбурґ, Па., „У відповідь „Свободі", і з Филаделфії, Па.: „Відповідь „Свободі". В обох дописах твердять з боку 45 і 101 відділів „Провидіння", що вони не мають нічого спільного з заявою Протестаційного Центрального Комітету міста Филаделфії, та домагаються відклику в „Свободі". Але тих своїх домагань не висилають ті два відділи до Центрального Комітету, ні до „Свободи", а містять їх в „Америці" з тим, що відділ з Питсбурґа подає таке:

„Заявляємо також, що коли „Свобода" не відкличе тої фабриковані брехні, то наш відділ буде примушений віддати цю справу адвокатови.

„Нам прикро взагалі вичитувати в „Свободі" лише напасти на Українців католиків, та коли вже редакція „Свободи" не перебирає у своїх способах і вживає наше імя яко оруже до своїх цілей, то ми не можемо стерпіти і тому протестуємо".

І от виходить на таке, що коли щойно переконала „Америка" филаделфійських Українців завдяки п. Цурковському, головному рек. секретареви „Провидіння", хто тепер їм „стрик, а хто колом в бік", то тепер готові ще й члени 45 відділу „Провидіння" в Питсбурґу довідатися, завдяки „Америці", своїм відділовим урядникам і касі відділу, „хто їм стрик, а хто колом в бік". Вправді це буде трохи, а може й богато коштувати відділову касу, але що робити. Коли хто пнеться в суд, то на те нема ради і страхи на Ляхи, а не на правду.

Та на виправдання згаданих відділів „Провидінння" можна сказати, що вони може не знали куди вислати свої заяви, а що важніше, ще не читали відклику „Америки", що филаделфійський Комітет дійсно „працював щиро і безкорисно для загальної української маніфестації", як це сказано дослівно у відклику. Бо коли би це були прочитали то хіба не були би обурені на „Свободу" за те, що вона дала місце обороні Центрального Филаделфійського Комітету, себто того, який так гарно й величаво повів протипольську акцію, а про який „Америка" писала, що він воняє „краковском келбасом".

Зате здивувати могло би декого становище „Америки", яка в однім числі відкликує і замикає справу, а зараз у слідуючім поміщує дописи „У відповідь „Свободі", які „Свободі" на ніщо не дають відповіди, а тільки дають притоку до цього, щоби Центральний Комітет міста Филаделфії й „Свобода" далі займалися новим доказами, як то „Америка" продовжує свою політику — „колом в бік". Та нас це не дивує, бо таку політику веде „Америка" вже від довшого ряду літ.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЄННА ВДОВА

(Оповідання).

(3)

Стефан ще хвилю обмірковував свій плян і сягнув рукою під „подушку" небіжчика. В руці опинився нотатник в шкіряній оправі. Стефан всунув його під свою подушку. Се, що зробив, так стрівожило його, що боявся заглянути до нотатника. А кортіло, дуже кортіло. Аж по якій годині виймов зпід подушки, отворив і на першій сторінці відчитав написані великими латинськими буквами імя і прізвище. „Джан Болярд". Далі було ще щось написане, але Стефан вже не міг прочитати, бо письмо було дрібніше, лямпки світили слабо. На добавок боявся, щоби хто його на тім не приловив. Сховав нотатника під подушку, виймив свій портфель і всунув під подушку сусіда.

Тепер Стефанови ще тяжче було вснути. Він мусів добре обміркувати, що зробити, коли до него забалакають по англійськи. Мусів сокотитися, щоби не ляпнути щось по українськи. Додумався до того, що найліпше буде симулювати глухого і німого.

Рано Стефанового сусіда забрали і поховали. На хресті прибили табличку: „Австрійський жовнір, Стефан Карах". Портфель Стефана Червоний Хрест вислав до Австрії на те, щоби його передати жінці небіжчика.

До Стефана приступив лікар з двома санітарками. Запитаний, як називається, Стефан лиш випулив баньки і не відповів нічого. Коли лікар і на друге питаннє не дістав відповіди, сягнув рукою під подушку і витягнув нотатника. Відчинив, прочитав і сказав до одної санітарки:

— Пишіть! Джан Болярд, з обслуги тенку число 37. Адреса в Америці, Дітройт, вулиця..."

Санітарка записала. Лікар здоймив з голови Стефана бандаж, голову ще раз обмив, посипав якимсь вонючим порошком і назад забандажував. Скінчивши, усміхнувся до Стефана, рукою махнув на знак, що рана пуста і покивав головою, кажучи тим, що буде добре. За його диктатом санітарка ще щось записала. Нотатник, в якім була торбинка; в торбинці 45 долярів і якісь папери, всунула назад під подушку Стефана. Коли відійшли, Стефан відітхнув, бо перша проба пройшла щасливо, обманство не викрилося. Зате затріважило його що інше. Він бачив ті доляри. Коли подумав, що вкрав гроші, цілий впрів. Таким злодіем він не хотів бути. Успокоївся аж тоді, коли подумав, що маючи адресу небіжчика, буде міг по війні родині в Америці написати про його смерть і відіслати гроші.

На другий день лікар знов оглянув Стефана. Стефан знов був глухий і німий. Лікар сказав, що Болярда можна відтранспортувати, отже його взяли і завезли до якогось шпиталя в глибині Франції.

Над стефаном зависла одна небезпека. Лікарі не домірковалися, що він симулянт. Гадали, що йому тріс череп в середині і кусничок відлупаної кістки зранив мозок в місци, від котрого відходять нерви, що орудують мовою. На думку лікарів могло бути також так, що від удару в голову в середині виступила кров і натискає саме на те місце мозку. Лікарі показували Стефанови на його голові і на образках, що операцією в голові може привернули би йому мову. Стефан зрозумів їх, але стривоженими очима і енерґічними рухами голови й рук показував їм, що такої операції не хоче. Вони відступили від операції, бо й самі боялися, що могло би скінчитися недобре. Голова загоїлася і Стефана, як глухонімого інваліда, відіслали до Америки.

Аж в порті перед заладованнєм на корабель Стефан доміркувався, куди його везуть. Йому стало лячно. Вже загадав був виявити, хто він, але в пору схаменувся, бо не було виключене, що його взяли би за шпіона і повісилиб. Коли вже зачав симулювати і дурити, то треба було ту комедію грати аж до хвилі, коли прийде нагода втечи зпід тої опіки.

З головою ще обандажованою, але впрочім цілком здоровий, Стефан Карах опинився в Ню Йорку. В його кишені був нотатник небіжчика Болярда і документ, який Стефанови дали в шпиталі, на котрім під його фотографією стояло чорне на білім, що він, Джан Болярд, є американським інвалідом. Коли Стефан вже станув на американській земли, було йому ясно, що як тепер не втече, то правда незабаром виявиться. Його або вишлють до Дітройту, бо Болярд був відтам, або звістять родину Болярда, щоби приїхала до Ню Йорку і забрала інваліда до себе. Стефана привезли з трицятьма іншими інвалідами. Йому треба було як найскорше відстати від них, і згубившися в товпі, пропасти у великому місті, та віднайти брата Івана. Відділитися від товаришів найлекше було тут в порті, коли їх ще окружала велика юрба народу.

Інвалідів ніхто не пильнував, бо нікому й на гадку не прийшло, що котрий з них тепер, по повороті до свого краю, здезертирує. Стефан покрутився то сюди, то туди, всунувся в натовп людий, проглотився на той бік товпи і пустився першою вулицею просто себе. Ішов, а все приставав, і будьто би оглядаючи крамничні вистави, озирався, чи не здоганяють його. Але ним ніхто не журився. Погадав, що вже би пора питати хати брата. Покищо треба було ще далі бути німим, отже він з нотатника правдивого Болярда видер картку, олівцем написав на ній вулицю і нумер хати свого брата і показав першому стрічному. Сей показав рукою, щоби йти далі. Стефан пішов і по якімсь часі знов показав картку. Сей стрічний знов махнув рукою в ту саму сторону. Третий показав першу вулицю наліво і добре махнув рукою на знак, що тою вулицею наліво треба довго йти. Ідучи так поволи майже дві години, Стефан зайшов під нумер брата. На хаті була його вивіска. Стефан остовпів. То вже не був варстат ремісника. То була фабрика. Станув на боці, з нотатника видер ще одну картку і написав:

— Брате! І я в Америці. Вийди до мене на вулицю. Побачивши мене, поводися так, щоби ніхто й не подумав, що я Твій брат. І голосно по українськи не балакай до мене. Говори по англійськи. Також не дивуйся, що коли хто буде коло нас, то я буду німий. Вийди зараз. Возьми з собою шматок хліба, бо я хоч маю гроші, голоден. Твій брат Стефан."

Записаний папір склав у четверо, заадресував до брата і станув під дверми. Не довго ждав, бо люди раз коло разу входили і виходили. Першому робітникови, що входив до хати, дав писульку і відійшов кільканацять кроків на бік. По хвили вибіг Іван. Хвилю глядів на Стефана остовпілий та крикнув здивований:

— Що ти тут робищ?! Ти яким чудом вліз в мундур американського жовніра? Що з твоєю головою, що вона закутана? На що тобі грати комедію німака?

— Тссс! — Стефан зашипів і поклав палець на уста. — Я тут не Стефан Карах, а Джан Болярд. Ходім в якесь таке місце, де ніхто не чув би нас.

— Ходи! — Іван сказав і повів брата кількадесять кроків далі до шинку.

Засіли за столом. Стефан справді був голодний, отже зразу не розказував, а їв. Попоївши, став тихим голосом, нахилившися до брата, розказувати. Розповів все з початку аж до хвилі, коли опинився під хатою Івана. Іван вислухав, не перебиваючи, і каже:

— Добре, що ти спасся і що вже здоровий. Все проче, пусте. Війна так як би вже скінчилася і ти незабаром будеш міг вернути до старого краю. До того часу можеш сидіти у мене. Маю добру жінку. Бо треба тобі знати, що я оженився. Саме тоді, коли вибухла війна. Дістав гарну, добру і богату. Вона допомогла мені здвигнути фабрику. Війна помогла мені, бо фабрикую воєнний матеріял. Доляри напливають як вода. Поки треба буде таїти, що ми браття, можеш далі бути тим Болярдом. Вперід мушу провідати, хто то був той Болярд. Найліпше буде, як зараз завтра сам поїду до Дітройту. Його адресу маєш, отже мені буде дуже легко розпитати.

— Колиж бо мені може треба буде тут зараз замельдуватися. Не знаю, який в Америці звичай. До поліції треба йти, чи до магістрату?

— Ти всім тим не журися. Що треба буде зробити, я зроблю. Тепер підемо купити цивільний одяг. Переодягнешся і підеш до мене.

— Ти вже забув, які ми подібні до себе? Кождий пізнає, що ми брати.

— Ми оба троха постарілися і вже не так дуже подібні. На добавок, як бачиш, я запустив бороду, ти ще й вуса зголив. Хто не дуже буде призиратися, тому та подібність не впаде в очи. Ходи по цивільний одяг. Що далі робити, потому подумаємо.

Стефан переодягся і пішов до Івана. Перед жінкою Іван не затаїв, з ким прийшов, але під умовою, щоби сего нікому не сказала. На другий день взяв Болярдового нотатника з 45 долярами і поїхав до Дітройту. Вернувши, сказав Іванови.

(Далі буде).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Загальні збори українських організацій міста Филаделфії й околиці.

Дня 30. січня с. р. відбулося чергове засідання екзекутиви Протестаційного Комітету зі слідуючим порядком нарад:

1) Звіт управи;
2) Принятте литовського проф. М. Біржишки;
3) Загальні збори филаделфійських організацій;
4) Внесення і запити.

В звіті управи подав предсідатель, що наспіли дальші листи від американських і чужинних організацій, а саме: Фундації світового мира, Товариства Ліги Націй, Товариства міжнародних зносин та інших. Вислано 63 листи подяки до британських парляментарних послів та инших організацій. Дебати про українську справу розпочато тепер в другім часопису, а саме в „Інквaєр". Комітет вступив в члени Филаделфійського „Комюніті Кавнсил", а наших делєгатів запрошено на збори на день 2. лютого. В справі української години на радіо пороблено всі заходи відносно організації програми. Точний звіт і програма всіх комісій комітету будуть подані на зборах всіх організацій, які відбудуться дня 8. лютого.

Принятте проф. Біржишки.

Щоби як слід приняти приятеля нашої справи і визначного литовського діяча, Комітет рішив взяти активну участь в литовськім концерті, дня 15. лютого с. р. у Литовській Музичній Галі. На бесідника призначено д-ра В. Галана та запрошено до виступу наші хори, а саме: Український православний хор ім. О. Кошиця під дірігентурою о. К. Кирстюка та хор Драматичного Кружка ім. Т. Шевченка під дірігентурою Д. Стецика. В суботу, дня 14. лютого, відбудеться вечера в честь проф. Біржишки, а до її влаштовання призначено д-ра П. Дубаса та капітана М. Даргограя.

Отсею дорогою комітет взиває ввесь український загал Филаделфії до участи в литовськім концерті, який відбудеться дня 15. лютого в год. 2-гій пополудні в Литовській Музичній Галі, щоби в той спосіб затіснити наші дружні відносини з братнім народом та віддячитися Литовцям за їх участь в нашому протестаційному поході.

Вибір Центрального Комітету міста Филаделфії й околиці.

Виконуючи ухвали попередніх зборів, Комітет подає отсим до відома всіх організацій м. Филаделфії й околиці, котрі брали участь в протестаційнім поході, щоби обовязково вислали свою екзекутиву на Загальні Збори всіх організацій, які відбудуться в неділю, дня 8. лютого ц. р., точно в год. 6. вечер, в домі Клюбу горожан при 847 Н. Френклин Ст., в ціли вибору сталого Центрального Комітету для дальшого ведення всіх зачатих справ. Рівночасно подається до загального відома, що на цих зборах буде поданий звіт з діяльности протестаційного комітету та відчитані телеграми, які наспіли з Лондону та Ліги Націй в справі українських петицій. Ця справа вимагає нашого негайного ділання і тому на збори повинні явитися представники всіх українських організацій м. Филаделфії і околиці, щоби довести справу до успішного кінця.

Дотеперішні наші заходи увінчалися повним успіхом і це хай буде для нас заохотою до дальшої згідної праці.

Обговорюючи справу наспівших телеграм та відчуваючи вагу теперішньої хвилі для українського народу і нашу відвічальність, збори рішили звернутися з зазивом до наших центральних організацій та всеї іміграції в справі скликання надзвичайних нарад представників всіх груп, щоби при обговорюванню українських петицій перед міжнародніми трибуналами Українці виступили як одна карна лава з одним стремлінням, з одною волею та в той спосіб забезпечили успіх нашої, так успішно зачатої акції.

Перша черга на нас, филаделфійські Українці. Хай день 8. лютого застане нас зєднаними, готовими до дальшої праці для добра нашого народу.

Колиб котра організація не одержала повідомлення, то отсе оголошення є запрошенням на збори, дня 8. лютого с. р.

Протестаційний Комітет м. Филаделфії й околиці.

РОМ, Н. Й.

Вечір українських танків.

В неділю, дня 11. січня, Українці нашої громади мали нагоду дати доказ, що вони дбають про свою культуру та дорожать своїми національними скарбами.

В той день влаштовано в гарній німецькій галі вечір українських танків, на якім виступила місцева школа танків, яку вів п. Фенчинський, інструктор балєт-майстра В. Авраменка, котрий рівнож прибув на той виступ.

Народу зійшлося доволі богато. Були також громадяни з околиць, як от з Ютики, котрі прибули з своїм парохом о. Насвєщуком. На галі видно було й поважне число Американців.

Наші молоді танцюристи викликали у всіх присутних незабутнє враження. А особливо раділи родичі дітей. Матері так і заливалися сльозами.

Шкільний комітет радувався, що довів справу до кінця. Запрошений комітетом Американець, директор школи, містер Чардз І. Сеніген, виголосив дуже гарну промову, в якій розповів про українські землі й їхню славну бувальщину, підносячи велике геройство Запорожців та їх боротьбу з ворогами українського народу. Свято закінчив артист Авраменко, котрий пояснив значіння українського танку, в якім пробиваєтся уся наша історія.

Виступ закінчено відспіванням американського й українського гимнів.

Громадянин.

БРОНКС, Н. Й.

Не даймо упадати нашим товариствам.

У нас істнує Товариство „Любов", від. 298 У. Н. Союза, яке міститься під ч. 1274 Говевеню і має 34 членів. Товариство повинно би розвиватися, а того не видно, бо нові члени не прибувають, а старі відходять до инших відділів, або й зовсім покидають нашу организацію. А причина та, що члени не інтересуються життям товариства, не приходять на мітінги, а звертають більше уваги на особисті непорозуміння, ніж на такі справи, як школа чи допомога рідному краєви. В товаристві мусить бути ідея і дисципліна. Нам не треба паперових членів, а живих, робітних і ідейних, а тоді буде в товаристві згода.

П. Соболевський.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОСТОН, МАСС.

На боєву акцію.

На протестаційнім вічу з дня 16. листопада м. р. зложили по $5.00: Й. Бербеліцький, Н. Кісіль, І. Теличич; З. Рак $3.00; по $2.00: Г. Костецький, І. Берестецький, П. Дяків, Г. Зварич; по $1.00: О. Дацко, П. Боднар, Д. Жидлівський, А. Стадник, А. Давискиба, С. Кучер, Й. Юськів, О. Кудрик, М. Шеремета, І. Волощук, С. Каюка, Марія Чепига, Д. Ляшук, М. Совкович, Матрона Бартків, І. Матейко, І. Майданий, І. Зварич, П. Мороз, А. Хомин, С. Бойко, П. Демуш, А. Кучер, Д. Пащак, М. Захаркевич, А. Балецький, О. Панькевич, І. Скалецький, Т. Костецький, Д. Кузь, Н. Давискиба, Зофія Шафранська, Савчук, А. Івашків, А. Чопик, К. Гриник, П. Костецький, Й. Козовик, І. Томаш 50 цнт., дальше по 1 дол.: П. Боднар, Т. Ульчак, І. Купчик, С. Антонюк, М. Умайло, М. Мартиник, О. Рибак, Г. Крикливець, Н. Довганчук, І. Зінкевич, К. Яворівська, Т. Шумило, О. Корецька, І. Гримак, А. Яворівський, Г. Попович, В. Куравський, В. Виноградник, О. Любачівський, І. Зварич, Марія Гримаківна, М. Давискиба, о. Й. Желехівський, С. Ярош, В. Антонюк, М. Жукатинська, О. Жукатинський, А. Любачівський, Вар. Начас, Дзюбанюк, Г. Оверко; по 50 цнт.: М. Шафранський, В. Лютик, Т. Бачинський, К. Грудзинська, Зінковський, М. Волошин, І. Панькевич, О. Шафранська; по 25 цнт.: А. Шемета, Георгі Найль. Разом зібрано $105.00, які висилається на боєву акцію до краю через Обєднаннє.

Н. Давискиба, І. Масний.

КЕНЗАС СІТИ, КЕНЗАС.

На край.

В листопаді зібрано в нашій громаді $23.50, які вислано до Обєднання з призначенням $13.50 на лічення потерпівших від ляцьких побоїв, а $10 на боєву акцію.

Зложили: Бр. Св. Володимира, від.323, $5; по $2: Н. Ярема, В. Федишишин, Я. і Катерина Русон, Н. Блакита; по $1: Д. Яремко, Н. Янчишин, М. Левусь, Д. Кархут, І. Віліцький, В. Кендрук, Т. Борцуцький, Т. Машута, М. Крикливий, С. Звадок.

Д. Яремко.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПРОТОКОЛ

ПЯТОГО КОНГРЕСУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

(3)

Не стидаємося тому, бо ся „жебранина" є випливом умов нашого народа. Наш народ найшовся в такому стані, що всякий, який має почування до нього, зложить жертви. Хто не має почування, той жертв давати не буде, або буде перешкаджати нам, приміром, називаючи нашу акцію жебраниною. Обєднання вважає своїм обовязком вчити людий давати жертви не як жебранину, але як доказ своєї активности, як доказ зрозуміння почуття горожанського обовязку. Колиб Україна мала своїх податкових урядників, то вона малаби силу сі датки збирати. Вона їх не має, і тому всі жертви мусять бути добровільні, виплимати з внутрішного переконання. Тому ми мусимо про жертви говорити, до жертв запрошувати. Сим, що нам говорять про жебранину, певно імпонувавби податковий урядник з поліційною палкою. Вони доброї волі не розуміють. Їх ми мусимо виховати. З рабів, що вірують у поліційну палку, ми мусимо зробити свідомих горожан, що роблять свій обовязок з внутрішного зрозуміння обовязку.

Що Обєднання зробило в справі жертв, побачите докладно зі звіту касієра. Почуєте докладно цифри. Заки ще се станеться, і заки ви станете говорити свою критику сеї збіркової акції, дозвольте мені як предсідателеви головного уряду сказати, що я теж уважаю, що Обєднання зібрало замало. Український народ потребує більше. Український народ потребує в рік не 25,000 долярів, але в десятеро, в сто разів більше. Просто нема мені запотребованню українського народу. Так коли мірити потребами, Обєднання зібрало мало. Коли міряти збірку здібности українських іміґрантів до жертвенности, то Обєднання зібрало мало. Старий се рахунок, що коли в Америці є 250,000 Українців, а кождий з них давби лишень одного доляра на рік, то вже є 250,000 долярів у рік. Вже є. Тільки чи вже є? І тільки чи се може бути? І що на се треба, щоби се було. Що мусить зробити Америка, щоби зібрала 250,000 долярів? Вона мусить наняти сотки урядників, щоби се зробити. Що зробить американська організація? Ось що: R. H. Wilder у своїй книжці PUBLICITY, яку вживають в американських університетах за підручник, каже:

"Most charitable enterprises find it necessary to spend from 15 to 40 cents for every dollar raised."

Що коштує зібрати в нас, в Обєднанню, щоб зібрати одного доляра? Від касієра почуєте, що 1 й три чверти цента, не сповна 2 центи, а в Американців 15 до 40 центів. Ви скажете: „Браво! Браво! Славно!" Славно, та не всі скажуть „славно". Нюйорська ґазета „Таймс" зприводу отворення жидівської збіркової кампанії в Америці наводить слова жидівського провідника Шіфа, котрий сказав, що громадянська допомога се одиноке поле, на котрому не може бути місця для економії. Він відкинув, каже Таймс, ідею ощадности „коштом другого чоловіка", бо се не є ніякою людяністю, ані навіть на довшу мету не є ощадністю. Се не є тільки жидівське становище. Се становище поступових народів світа. Вони не дивляться, кілько ощаджено на кампанії, але кілько в кампанії зібрано. Ми видавали колись 2 тисячі долярів, нині видаємо 400 долярів. Ми хвалимося: ми заощаджуємо гроші. Американці й Жиди кажуть: не кажіть мені, кілько ви заощадили, а кілько ви зібрали. В Американців і Жидів важніще, щоби зібрати міліон долярів, хочби навіть прийшлося видати на се $150,000, ніж видати 400 долярів, а зібрати 25,000. В Американців перший, „жидівський" плян, кращий, бо при ньому для краю, чи кого-там, хоч видалося 150,000 долярів для потребуючих, лишилося 850,000 долярів, тоді як в нас, при всій нашій славній ощадности, для краю лишається 24,600 долярів. В Американців і Жидів гроші не на те, щоби їх ощаджувати, але на те, аби ними зробити більше гроший. В них 24,000 долярів тоді добрі, коли ними можна зробити 150,000 долярів, а не тоді, коли стається на 24,-000. Ту саму думку сказав колись американський военний командант, пізніший віцепрезидент Злучених Держав, а нині американський амбасадор в Англії, Дос; коли його нападали за те, що він задорого купував гармати на війні, він сказав: „До чорта! Чи я мав дешево гармати купувати, чи війну виграти?"

Підчеркуючи сю недостачу, треба сказати, що се не є тільки недостача нашої орґанізації, але всего нашого народа. Так, се є недостача: через неї ми не сповняємо своєї роботи. Через те, що ми вміємо тільки гроші ощаджувати, через те ми збираємо гроші тільки на ріжні старокраєві цілі, а не хочемо дати ніяких видатків на ведення канцелярії. Обєднання властиво ведеться без канцелярії, себто без відповідної людини, яка тільки тій справі віддаласяби, а більше ніякій. Вся майже робота спочивала на добровільній роботі секретаря й касієра. За свою роботу вони властиво винагородження не брали. Колиб Обєднання мало гроші на ведення канцелярії, колиб воно мало платних урядників, то воно моглоби від них домагатися повної посвяти, моглоби домагатися плодів їх роботи.

Не маючи канцелярії, Обєднання не могло робити повним розмахом другої роботи, якої воно доконче хотіло, а то вести пропаґанду для української справи. Час від часу ми дещо подали до американських ґазет, післали яку телеґраму — секретар вам се все перечислить. Се комусь може видаватися, що мало. Але най подумає, що се зроблено без канцелярії, без людий, на се призначених, до сього вправлених, сій тільки справі відданих. Roger Wm. Riis and Ch. W. Bonner у своїй книжці: PUBLICITY, кажуть: "Publicity requires much training and technical knowledge, just as does plumbing or law or medicine. The work of a truly great public relations counsel can no more be duplicated by tyros than can the work of a truly great surgeon. When the novice interferes in either the result is bad."

Ми ще зовсім не маємо розуміння сього „поблиситі". Ми ждемо, щоби редактори щоденної ґазети, які працюють для У. Н. Союза, занедбали свою роботу, яка до них належить, а робили роботу, яка до них не належить, для якої вони не мають часу, яка вимагає повної посвяти всего часу, всего знання. В краю діються великі речі, з яких можнаби перед американською публикою збити великий капітал для українського народа, але ми сей капітал лишаємо при дорозі, бо ми ще далі держимося нашого давного звичаю ощаджування. Наші вороги не ощаджують. Москалі й Поляки сиплять гроші, ведуть пропаґанду, перекручують факти, брешуть, американські ґазети їм містять, бо ми своєї справи не представляємо. Як звичайно, хто говорить, тому вірять, поки другий не подасть противних фактів. Відтак Поляки й Москалі хваляться успіхами, хваляться добуттєм опінії світа, а ми хвалимося ощадністю. Мовляв, Поляки й Москалі видали гроші, але ми не дурні не идати. З причини нашої ощадности наші жертви в старім краю можуть зійти на нівець. Але ми далі хвалимося ощадністю. Ми хвалимося, що ми зібрали тисячі долярів і всі до цента післали до краю. Гарно. Прийшли Поляки, розбили наші читальні, доми, кооперативи. І що лишилося з наших жертв? Колиб ми давали допомогу рідному краєви, але рівночасно мали тут зорґанізовану пропаґанду серед чужої преси, то з того знищення нашого майна на сотку тисяч долярів у старому краю ми зробилиби в Америці капітал, який вартаби був для нас міліон долярів. Колиб ми мали як слід зорґанізовану службу пропаґанду, то ми моглиб нині навчити кождого читача американських ґазет в Америці, що се значить польське панованне, як вони вже знають, що се значить панованне большевицьке.

(Дальше буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го лютого, в гали де звичайно, в годині 3-тій попол. точно. Просимо членкинь явитись на означений час. Довгуючі мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членкиць і діти будемо приймати до свого відділу без вступного. — Анастазія Грицак, предс.; Анастазія Озарів, кас.; Марія Ходак, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрія, від. 128, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 8. лютого, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній, при 31-ій і Чарлстон ул. Проситься всіх членів прибути на мітінґ. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Каршень, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Отсим повідомляється членів, Тов. ім. Івана Франка, від. 334, що мітінґ відбудеться в неділю, 8-го лютого, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Нар. Домі. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Пригадується всім членам, щоби в суботу, 7. лютого прийшли на баль, котрий був відложений ще з листопада. Тікети, закуплені на баль в листопаді, будуть добрі на баль 7-го лютого. — В. Репужинський, предс.; Г. Сушко, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 8-го лютого, в годині 2-ій пополудни точно. Поступати після статута. — Іван Чопик, Проситься членів прибути і вирівнати залеглі вкладки, бо в противнім разі будемо предс.; С. Й. Крутий, секр.; Як. Лезьняк, касієр

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(56)

„Д'Арнот, одинокий син французької шляхотської родини, не міг висказати вповні свою вдячність Тарзанові. Він не міг забути своїх страшних переживань у краю людоїдів, коли Тарзан уратував його живого зпоміж них. Тепер йому серце краялося, коли йому прийшлось розставатися зі своїм спасителем.

Тарзан хотів заробляти на свій переїзд через Атлантійський океан. Д'Арнот не хотів на се згодитися. Він уже зложив на рахунок Тарзана гроші в банку й дав був йому гарний французький автомобіль. Він взяв від нього обіцянку, що вернеться до Парижа, і аж тоді попрощався з ним. Тарзан всів на корабель.

В дорозі гарний „месіє Тарзан" був улюбленцем пасажирів корабля. Одного дня, підчас танцю, він почув крик: „Чоловік упав з корабля". Він бачив, як молодий чоловік зсунувся в воду. Скоро, як блискавка, Тарзан пірнув за ним, обняв його й витяг на поверхню води.

Тарзана стали обожати. Так трапилося, що родичі вратованого хлопця знали батька Джейн. І так Тарзан легко найшов свою дорогу. Зараз на слідуючий день по приїзді в Америку великий чорний автомобіль заїхав перед скромненький дім, а з нього висів чорноволосий великан за посунув до ґанку.

Добре нам відома Есмеральда отворила двері. „Чи не наш малполюд?" крикнула вона, і, як звичайно, вже була готова умліти, але зворушення їй не дало. Він довідався, що Джейн поїхала на весілля. Незабаром він був уже в дорозі до літнього мешкання Клейтона.